

Hoezo kind centraal? **STEL DE GROEP CENTRAAL**

‘Het kind centraal’: een veelgehoorde kreet in opvangland. Ontwikkelingspsycholoog Steven Pont vindt dat zonde. ‘In deze individualistische tijd kan kinderopvang juist een belangrijke rol vervullen in de sociale ontwikkeling van kinderen.’

TEKST **LILIAN ROOS** FOTO **WILBERT VAN WOENSEL**

Bekijk een aantal sites van opvanginstellingen of sla een willekeurig pedagogisch beleidsplan open en het valt al gauw op: ‘het kind centraal’ is een populair uitgangspunt. Opvanginstellingen praten elkaar na als het gaat om pedagogische beleidsplannen, vindt ontwikkelingspsycholoog Steven Pont. ‘Het gemiddelde beleidsplan bestaat uit wat knip- en plakwerk. Ze zijn stuk voor stuk inwisselbaar. Maar door juist goed voor zo’n plan te gaan zitten, een duidelijke visie neer te zetten, kan kinderopvang zich onderscheiden.’

En dat was wat opvanginstelling De Benjamin in Nistelrode ruim tien jaar geleden deed. De eigenaressen, Mirjam Verbruggen en Inez van Kessel, vroegen Steven Pont om hen te coachen bij het op papier zetten van een gedegen visie. Het resultaat was Niet alleen op de wereld, een pedagogisch beleidsplan waarin de groep centraal staat, en dus niet het individu van elk kind. Met als doel dat de kinderen zich sociaal goed kunnen ontwikkelen. ‘Het zijn niet de rijke, knappe of slimme mensen die de grootste kans hebben op geluk’, legt Steven uit. ‘Het zijn de sociaal

vaardigen. We denken vaak dat geluk gelijk staat aan succes. Maar een succesvol manager kan erg eenzaam zijn, en de part-time werkende slager kan een erg gelukkig huwelijk en gezinsleven hebben. De mens is een sociaal wezen. Sociale uitsluiting is onze grootste angst. Dus wil je dat een kind gelukkig wordt? Zorg dan dat het sociaal vaardig is, dat het aansluiting vindt. Een kind dat lekker in zijn vel zit, presteert op alle gebieden beter. Kinderopvang kan hierin een belangrijke rol vervullen.'

Groot gezin

'Dat de groep centraal staat, bepaalt elke keuze die we maken,' vertelt Mirjam Verbruggen van De Benjamin. 'Bijvoorbeeld bij de keuze voor speelgoed. Wij hebben dubbele fietsjes, waar kinderen samen op zitten. Laatst kochten we een dansdoek, waarmee je alleen met acht of meer kinderen aan de slag kunt.'

---

*'Wil je dat een kind gelukkig wordt?
Zorg dan dat het sociaal vaardig is'*

Op die manier worden kinderen ook via het speelgoed uitgedaagd om samen te spelen.'

De Benjamin werkt met verticale groepen, om kinderen de ervaring van een groot gezin mee te geven. 'Maar dit effect bereik je alleen als je ook echt aandacht schenkt aan groepsprocessen,' stelt Verbruggen. 'Als wij gaan eten, zetten we echt iedereen aan tafel, ook de baby's. Zij horen bij de groep. Als zij apart liggen in een box, hebben zij alleen maar last van alle geluiden die ze horen. Terwijl als we ze erbij nemen, ze voortdurend contactmomenten hebben met de oudere kinderen. Onze pm'ers moedigen het spelen met de baby's aan. We merken dat de oudere kinderen veel momentjes van interactie met ze hebben. Ook leggen we baby's wel eens bij elkaar in de box zonder speelgoed. Dan gaan ze met elkaars handjes spelen en soms lachen ze zelfs naar elkaar.'

Ruzie is waardevol

De groep is belangrijk, dus als er iemand ontbreekt wordt er uitgebreid aandacht aan geschonken. 'Als een kindje ziek is, hebben we het daarover en knutselen we iets met elkaar voor dat kindje. Het is sowieso leuk om een aantal kinderen samen één tekening te laten maken. Er ontstaan dan hele leuke discussies. Verder schrijven we geen apart verslagje per kind, maar elke dag een groepsverslag. Wat is er vandaag gebeurd binnen de groep? Als er een kindje is gaan lopen, is dat voor alle kindjes nieuws.' Ruzie tussen kinderen wordt gezien als een waardevol moment bij De Benjamin, niet als iets onhandigs. Verbruggen: 'Als je de kinderen uit elkaar trekt en zo snel mogelijk de rust herstelt, steken ze er niks van op. Maar wanneer je met ze in gesprek gaat, de communicatie op gang helpt en ze stimuleert om te zoeken naar oplossingen, worden ze steeds vaardiger in het oplossen van ruzies. Dat is geweldig om te zien.'

Dat het beleid van De Benjamin een positief effect heeft, is de afgelopen jaren wel duidelijk geworden. 'We krijgen regelmatig van basisscholen te horen dat de kinderen die bij ons vandaan komen sterk staan, dat ze zich stevig voelen in de groep en goed kunnen samenwerken,' vertelt Verbruggen.

Pedagogische blunder

'Het individu centraal stellen is ouderwets,' zegt Steven. 'Begin twintigste eeuw was 'kind centraal' een nieuw pedagogisch geluid. Onder andere Maria Montessori, de grondlegster van de Montessori-scholen, kwam met dit nieuwe idee. In die tijd was je als mens in alle opzichten onderdeel van een groep. Kinderen leefden in grote gezinnen en je werd vanzelfsprekend wat je vader was. Ook wat betreft je geloof en sociale klasse was je onderdeel van een groep. Het individuele kind centraal stellen, was op dat moment een heel nieuw en belangrijk geluid.' Maar nu, een volle eeuw later, is dat idee verouderd, volgens Steven. 'Onze hele maatschappij is gericht op het individu, met kleine gezinnen en een wereld aan mogelijkheden die open ligt voor elk kind. Dit vraagt om heel andere vaardigheden. Juist het bewegen in een groep, jijzelf ten opzichte van de ander, is iets dat nu extra aandacht vraagt. Blijven roepen dat het kind centraal moet staan, is een pedagogische blunder.'

Narcisme, depressie en faalangst neemt momenteel toe onder jongeren, zo blijkt uit onderzoek volgens Steven. 'Dat zijn de problemen van deze tijd. We moeten kinderen zich weer onderdeel van een groter geheel laten voelen. We klagen allemaal over de 'verhuftering' van de maatschappij, maar ondertussen leren we kinderen om egocentrisch te zijn. Het wordt steeds duidelijker dat kinderen daar niet gelukkig van worden.'

Pm'ers kunnen van onschatbare waarde zijn voor de sociale ontwikkeling van kinderen, stelt Steven. 'Zij kunnen kinderen helpen om zich sociaal te oefenen, om te ontdekken hoe je ruzies maakt en oplost, hoe je kunt samenwerken en wat je kunt doen als je wordt buitengesloten.'

Bewegen binnen de groep

Veel opvanginstellingen willen zich onderscheiden door voorschoolse educatie, door kinderen goed voor te bereiden op de basisschool. Steven: 'Het is jammer dat de het accent daarbij meestal ligt op cognitieve vaardigheden, op rekenen of taal. Maar de beste voorbereiding op de basisschool is oefenen in sociaal gedrag. Juist het bewegen binnen de groep is voor kleuters zo spannend. En bij een kind dat zich sociaal veilig voelt, komt de interesse voor lezen en schrijven vanzelf. Hoe meer een kind zich verbonden voelt, hoe meer het bereid is om te leren.' <

STEVEN PONT IS ÉÉN VAN DE SPREKERS OP HET CONGRES TOPSPREKERS IN DE KINDEROPVANG. HIJ ZAL DAAR SPREKEN OVER DE KINDEROPVANG ALS DÉ LEERPLAATS OM DE SOCIAAL-EMOTIONELE VAARDIGHEDEN TE ONTWIKKELEN EN TE OEFENEN. WWW.KINDEROPVANGCONGRESSEN.NL